

Wspomnienie o Antonim Wierzbickim

Antoni Wierzbicki. Obituary

2 1 kwietnia 1992 r. zmarł w Warszawie Antoni Wierzbicki i został pochowany w grobowcu rodzinnym na cmentarzu na Powązkach w Warszawie.

Urodził się 10 maja 1905 r. w Petersburgu w rodzinie polskiej inteligencji, jako syn inżyniera elektryka, skąd wrócił wraz z rodziną do Warszawy w 1912 r. Tu uczęszczał do szkoły podstawowej, a następnie do gimnazjum Ziemi Mazowieckiej, w którym zdał w 1924 r. egzamin dojrzałości. Studia wyższe odbył w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, na Wydziale Leśnym w Warszawie, gdzie uzyskał dyplom inżyniera leśnika w 1930 r. z odznaczeniem. Pracę dyplomową pt. "O gospodarstwie bezzrębowym i jego wpływie na warunki siedliskowe i strukturę drzewostanu" wykonał pod kierunkiem prof. W. Jedlińskiego (wydano drukiem w 1931 r.).

Po odbyciu rocznej praktyki w Ośmiotrakowym tartaku firmy J.Ph. Glesinger w Brosznie, w Małopolsce Wschodniej, mgr inż. A. Wierzbicki podjął pracę w 1932 r. w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych w Warszawie jako praktykant techniczno-leśny, a następnie kie-

rownik referatu dykt i fornirów i tam pracował do 1939 r., organizując załóżki państwowego przemysłu sklejek i oklein. W tym czasie Skarb Państwa nabył dwie fabryki sklejek w Bydgoszczy i Białymstoku-Dojlidach, które weszły w administrację odnośnych Dyrekcji Lasów Państwowych. W Zakładach w Nowym Dworze Maz. i Pińsku zorganizowano przerób drewna łuszczarskiego na sklejkę na rachunek Skarbu Państwa. Brał

czynny udział w wyjazdach zakupowych do Austrii, Włoch i Niemiec w związku z modernizacją fabryki w Bydgoszczy. Pod kierunkiem dyr. DNLP Adama Loreta zorganizował eksport sklejek do państw Europy Zachodniej i Argentyny. Wyjeżdżał niejednokrotnie do Wielkiej Brytanii i Holandii, gdzie torował drogę eksportowi polskiej sklejkę ze znakiem "L orzeł P", który to eksport odniósł przed II Wojną znaczny sukces.

Podczas okupacji przebywał i pracował dorywczo w Warszawie. Po wojnie, w marcu 1945 r. zgłosił się do pracy, w Dyrekcji Naczelnej LP w Łodzi na stanowisko zajmowane przed wojną. Dyrekcja NLP została przekształcona w Ministerstwo Leśnictwa i wiosną 1946 r. nastąpił powrót tego resortu do Warszawy. Inż. Wierzbicki został wtedy naczelnikiem Wydziału Sklejek, Oklein i Płyt w Departamencie Użytkowania i Zbytu Drewna. Zajmował się organizowaniem produkcji sklejkę i okleiny w ocalałych z pożogi wojennej fabrykach i współdziałaniem w odbudowie zdewastowanych przez wojnę fabryk. Równocześnie otrzymał zadanie wprowadzenia nowego w Polsce przemysłu płyt pilśniowych. Zadanie to podjął w ścisłej współpracy z inż. Franciszkiem Michalskim z resortowego Biura Projektów, doskonałym znawcą tego problemu. Już w 1947 r. zakontraktowano w Sztokholmie przy współpracy inż. inż. Michalskiego i Wierzbickiego jako rzeczoznawców, 3 pierwsze wielkie fabryki płyt pilśniowych pracujących metodą defibratora, którą dziś pracuje 85% światowego przemysłu (Czarna Woda, Konicopol, Nida).

W latach 1950–1953 inż. Wierzbicki zajmował się w branżowym Biurze Projektów przygotowaniem dokumentacji technologicznej dla nowobudowanych fabryk płyt pilśniowych. Jako człowiek władający angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim i równocześnie utalentowany publicysta i popularyzator stworzył, przy współpracy z redakcjami NOT-u, na podstawie zagranicznych źródeł, krajową literaturę przedmiotu. Zainteresowanym produkcją i użytkowaniem dostarczał w rodzimym języku wiadomości dotyczących technologii wytwarzania, właściwości, obróbki i stosowania płyt pilśniowych w różnych dziedzinach aplikacji, na kilka lat przez masowym pojawieniem się tych produktów na krajowym rynku.

To Jemu zawdzięczamy pierwsze polskie normy na płyty pilśniowe, jak również stworzenie praktycznych podstaw powstania i rozwoju popytu na te płyty w naszym kraju.

W latach 1953–1964 ponownie znalazł się w administracji przemysłowej jako naczelnik Wydziału Płyt w Zjednoczeniu Przemysłu Płyt, Sklejek i Zapalek w Warszawie, odpowiedzialny za sprawy produkcji i jej organizacji, za jakość wyrobów i rozwój asortymentowy. Jest to okres intensywnego przyrostu produkcji, doskonalenia jej jakości, uzależnienia się od importu i dojrzewiania młodej kadry inżynierskiej do odpowiedzialnych zadań w przemyśle. W tym też czasie powstają pierwsze krajowe konstrukcje kompletnych fabryk płyt pilśniowych, które były przedmiotem efektywnego eksportu do krajów socjalistycznych, przede wszystkim do ZSRR i stały się podstawą do dalszego rozwoju polskiego przemysłu płyt pilśniowych, teraz na podstawie maszyn wytwórczych produkowanych w kraju. Nieznany u nas przed II Wojną Światową przemysł płyt pilśniowych rozwinął się w Polsce m.in. na podstawie krajowej produkcji maszyn wytwórczych, do rozmiarów przekraczających w latach 1970-tych 600 tys. m³ na rok, zapewniając mu miejsce w pierwszej piątce krajów świata pod względem rozmiarów produkcji i eksportu.

Wspominamy z sentymentem ten okres, kiedy jako młodzi ludzie mieliśmy szczęście dostać się w ręce takiego szefa, jakim był inż. Wierzbicki, zaocznie przez nas zwany "Antosiem". Był to człowiek wysokiej kultury, wielkiej wiedzy i doświadczenia życiowego, wymagający przełożony, doskonały organizator, konsekwentny w działaniu, modelowy przykład wdrożeniowy "dobrej roboty".

Od 1964 r. do przejścia na emeryturę pracował jako rzeczoznawca w CHZ "Paged", wprowadzając nowe, ulepszone opakowania eksportowe płyt drewnopochodnych opartych na badaniach i próbach przemysłowych znoszenia warunków transportowych.

Osobny rozdział stanowi Jego działalność społeczna. Był organizatorem, przewodniczącym i wieloletnim sekretarzem Sekcji Płyt Pilśniowych w Stowarzyszeniu Inżynierów i Techników Papiernictwa w Polsce, promotorem i organizatorem czterech sympozjów naukowych zwanych "konsultacjami" w latach 1954–1964.

Dbający o rozwój młodej fachowej kadry inżynierskiej był gorącym zwolennikiem i rzecznikiem powstania branżowego zaplecza badawczo-rozwojowego przemysłu płyt pilśniowych, najpierw w Świeradowie, a ostatecznie w Czarnej Wodzie (1957), które w późniejszym okresie rozwinęło się w Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Płyt Drewnopochodnych w Czarnej Wodzie.

W latach 1971–1978 przebywał w USA skąd przekazywał liczne korespondencje i artykuły na tematy leśne, drzewne i ekologiczne. Po powrocie do kraju kontynuował zapoczątkowaną w 1947 r. działalność publikatorską, która trwała do ostatnich dni Jego pracowitego życia, oscylując coraz bardziej w kierunku tematyki leśnej, przyrodniczej, ekologicznej i ochroniarskiej.

Jego dorobek stanowi ok. 600 publikacji zamieszczonych głównie w ok. 20 czasopiśmie, w tym książki "Zarys technologii sklejek" (1954), "Holzfaserplatten im Bauwesen" ("Płyty pilśniowe w budownictwie"), Lipsk (1959). Był też współautorem obszernej pracy zbiorowej "Technologia płyt pilśniowych" (1965) i "Technologia sklejek" (1969) oraz licznych broszur.

Do ostatnich dni życia trwała Jego działalność społeczna w Polskim Klubie Ekologicznym Ziemi Mazowieckiej, w klubie Seniora SITLiD i w PTL. Pośród wielu odznaczeń i wyróżnień jakie otrzymał Antoni Wierzbicki na uwagę zasługują: Srebrny Krzyż Zasługi (1938 r.), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1987 r.), Złota Odznaka Honorowa NOT (1963), Złota Odznaka Honorowa PTL (1982), Odznaka Zasłużony dla Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (1984) oraz godność członka honorowego Polskiego Towarzystwa Leśnego (1987 r.). Pod koniec pracowitego życia Jego dorobek zawodowy i publikatorski oraz społeczny został należycie oceniony i doceniony.

Ze szczerym żalem i poczuciem niepowetowanej straty żegnamy prawego, dobrego i mądrego człowieka, współorganizatora nowoczesnego przemysłu płytowego w naszym kraju, seniora przemysłu płyt pilśniowych w Polsce, zamiłowanego i oddanego swojemu powołaniu leśnika, wzorowego Obywatela i wiernego przyjaciela!

Cześć Jego Pamięci!

Stanisław Osika

Bibliografia (wybór)

1. **A. Wierzbicki**, O gospodarstwie bezzrębowym i jego wpływie na warunki siedliskowe i strukturę drzewostanu, Księgarnia Rolnicza, Warszawa 1931.
2. **A. Wierzbicki**, O użytkowaniu drewna, Wiedza Powszechna – Czytelnik 1950.
3. **A. Wierzbicki**, Drewno jako surowiec, PWRiL 1951.
4. **A. Wierzbicki**, Okleiny, sklejki i inne płyty drzewne, PWRiL 1951.
5. **Alpex**, płyty pilśniowe z drewna, porowate i twarde, PWRiL 1951, Wyd. 2 PWRiL 1953.
6. **M. Sadowski, A. Wierzbicki**, Zarys technologii sklejek, PWRiL 1954 s. 3–25, 40–74, 220–243.
7. **Mechaniczna technologia drewna**, cz. 2, PWRiL 1958 s. 402–451. Wyd. 2 PWRiL 1967 s. 550–601, 715–751, 792–793.
8. **S. Poniatowski, A. Wierzbicki, Z. Wyganowski**, Płyty pilśniowe w budownictwie, wyd. 2. Wydawnictwo Arkady 1958. Tłumaczone na język niemiecki: Holzfaserplatten im Bauwesen, Fachbuchverlag, Leipzig 1959.
9. **Technologia płyt pilśniowych**, WPLiS 1965, s. 15–57.
10. **A. Parczewski, M. Sadowski, A. Wierzbicki**, Technologia produkcji sklejek, PWRiL 1969 s. 5–51, 73–135.

Artykuły

11. Płyty pilśniowe, własności techniczne i zastosowanie, Inż. i Bud. 1947 nr 2.
12. Niektóre wiadomości o drewnie warstwowym, Czasopismo techniczne 1947 nr 9–12.
13. O sprawach drzewnych w Szwecji, Las Pol. 1947 nr 7–8, 9–10, 11–12; 1948 nr 1–2, 3.
14. O używaniu płyt pilśniowych drzewnych, Mater. Bud. 1948 nr 3.
15. Charakterystyka odpadów drzewnych, Prace Inst. Tech. Bud. nr 112, seria C.
16. Odpady drzewne jako surowiec do produkcji nowych materiałów budowlanych. Mater. Bud. 1951 nr 5.
17. Sklejki, własności, produkcja, znaczenie, normalizacja, Wiadomości PKN 1951 nr 4.
18. Wydajność surowca drzewnego przy różnych sposobach przerobu przemysłowego, Las Pol. 1951 nr 4, 5.
19. Charakterystyka płyt pilśniowych twardych, Przem. Chem. 1953 nr 8.
20. Krótki zarys produkcji płyt pilśniowych, Mater. Bud. 1953 nr 7, 11; 1954 nr 4, 8.
21. Możliwości stosowania płyt pilśniowych twardych w przemyśle maszynowym i taborowym, Prz. Mech. 1954 z. 4.

22. Jakość i klasyfikacja płyt pilśniowych, Normalizacja 1956 nr 1.
23. Nowe materiały organiczne a oszczędność drewna, Mater. Bud. 1956 nr 8.
24. Zagadnienia palności płyt pilśniowych, Przem. Pap. 1956 nr 4.
25. Eksport płyt pilśniowych, Przem. Pap. 1956.
26. Produkcja płyt pilśniowych metodą "suchą" i "półsuchą", Przem. Drzew. 1957 nr 1.
27. Jak stosuje się płyty pilśniowe w Niemczech. Mater. Bud. 1957 nr 5.
28. O lokalizacji przemysłu płyt pilśniowych w kraju, Przem. Pap. 1959 nr 10.
29. Z zagadnień płyt wiórowych. Przesłanki normalizacji, badania, rozwój produkcji, Normalizacja 1960 nr 4.
30. Poland's Fibreboard Industry Grows, Pulp and Paper International October 1960.
31. Okładziny z płyt pilśniowych Alpex, Przem. Bud. 1962 nr 8.
32. Eksport płyt pilśniowych i wiórowych Alpex, Przem. Pap. 1965 nr 5.
33. Uwagi o rozwoju przemysłu płyt pilśniowych i wiórowych w Europie. Przem. Pap. 1965 nr 10.
34. Stan produkcji płyt drzewnych w Polsce, Przem. Bud. 1965 nr 10.
35. Rozwój asortymentu płyt pilśniowych za granicą, Przem. Pap. 1965 nr 11.
36. Uwagi na temat opakowań płyt drzewnych i paździerzowych na podstawie spostrzeżeń w W. Brytanii, Przem. Drzew. 1966 nr 10.
37. Rozwój przemysłu płyt pilśniowych w Polsce na tle rozwoju światowego, Przem. Pap. 1968 nr 8.
38. Rewolucja w transporcie (konteneryzacja), Przem. Pap. 1968 nr
39. Wskaźniki jakości środowiska w Stanach Zjednoczonych A.P., Chrońmy Przyrodę Ojczystą 1976 z. 3.
40. Czas budowy nowego przemysłu płyt pilśniowych w kraju, cz. 1, Przem. Pap. 1976 nr 5.
41. Czas budowy nowego przemysłu płyt pilśniowych w kraju, cz. 2, Przem. Pap. 1976 nr 6.
42. Czas budowy nowego przemysłu płyt pilśniowych w kraju, dokończenie, Przem. Pap. 1976 nr 7.
43. Człowiek i środowisko naturalne w Stanach Zjednoczonych AP, cz.1, Sylwan 1976 nr 9.
44. Projektowane obszary ochronne na Alasce, Chrońmy Przyrodę Ojczystą 1977 z. 1.
45. Człowiek a środowisko naturalne w Stanach Zjednoczonych AP, cz. 2, Sylwan 1977 nr 2.

46. Energia jądrowa a ochrona środowiska w USA, Chrońmy Przyr. Ojczyzną 1977 z. 2.
47. Rozwój płyt wiórowych w Stanach Zjednoczonych AP, Przem Pap. 1977 nr 5.
48. Człowiek a środowisko naturalne w Stanach Zjednoczonych A.P., cz. 3, Sylwan 1977 nr 9.
49. Czy jeszcze jest na świecie miejsce dla zwierząt? Chrońmy Przyr. Ojczyzną 1979 z. 3.
50. Różne drogi zakażeń środowiska biocydami, Chrońmy Przyr. Ojczyzną 1979 z. 6.
51. Wskaźniki jakości środowiska przyrodniczego w Stanach Zjednoczonych AP, Chrońmy Przyr. Ojczyzną 1979 z. 6.
52. Płyty pilśniowe średniotwarde, Prz. Pap. 1979 nr 2.
53. Dynamika rozwoju płyt drewnopochodnych w Europie, Przem. Pap. 1979 nr 4.
54. Przeciwno środowisku, Horyzonty Tech. 1979 nr 8.
55. Lasy w Stanach Zjednoczonych A.P., Las Pol. 1979 nr 9.
56. Człowiek przeciwko samemu sobie, Przem. Pap. 1979 nr 8.
57. Kilka słów o wpływie zanieczyszczenia atmosfery SO₂ na roślinność, Prz. Pap. 1980 nr 2.
58. Uwagi o lasach w USA, Sylwan 1980 nr 3.
59. Sosna kolczysta *Pinus aristata*, Las Pol. 1980 nr 6.
60. Najwyższe i najgrubsze drzewa na świecie, Las Pol. 1980 nr 6.
61. Na czołowym miejscu w Europie – rozwój produkcji płyt pilśniowych w Polsce, Normalizacja 1980 nr 3.
62. Przyszłość płyt aglomerowanych, Przem. Pap. 1980 nr 5.
63. Kilka słów o rozwoju płyt średniotwardych, Przem. Pap. 1980 nr 6.
64. Parki narodowe w Kanadzie i ich turystyczne wykorzystanie, Chrońmy Przyr. Ojczyzną 1980 z. 6.
65. Cywilizacja współczesna a spustoszenie środowiska, cz. 1, Normalizacja 1980 nr 5.
66. Cywilizacja współczesna a spustoszenie środowiska, cz. 2, Normalizacja 1980 nr 6.
67. Cywilizacja współczesna a spustoszenie środowiska, cz. 3, Normalizacja 1980 nr 7.
68. Kierunki rozwoju przemysłu płyt pilśniowych, Przem. Pap. 1981 nr 2.
69. W kręgu Polskiego Klubu Ekologicznego, Przem. Pap. 1981 nr 3.
70. Samochód i środowisko – Autodrama, Przem. Tech. 1981 nr 23.
71. Wieloryb i jego zagłada, Wszechświat 1981 nr 7–8.
72. Dzieje zagłady wielorybów, Wszechświat 1981 nr 11.

73. Motoryzacja intruzem w środowisku człowieka, cz. 1, Normalizacja 1981 nr 10.
74. Motoryzacja intruzem w środowisku człowieka, cz. 2, Normalizacja 1981 nr 11.
75. Motoryzacja intruzem w środowisku człowieka, cz. 3, Normalizacja 1981 nr 12.
76. Tematyka energetyczna w Stanach Zjednoczonych AP, cz. 1, Prz. Pap. 1981 nr 11–12.
77. Tematyka energetyczna w Stanach Zjednoczonych AP, cz. 2, Przem. Pap. 1982 nr 2.
78. Tematyka energetyczna w Stanach Zjednoczonych AP, cz. 3, Przem. Pap. 1982 nr 3.
79. Saga o gołębiu wędrownym, Wszechświat 1982 nr 11.
80. Powietrze, którym oddychamy, cz. 1, Normalizacja 1983 nr 1.
81. Powietrze, którym oddychamy, cz. 2, Normalizacja 1983 nr 2.
82. Powietrze, którym oddychamy, cz. 3, Normalizacja 1983 nr 3.
83. Prawda o lasach, cz. 1, Normalizacja 1983 nr 10–11.
84. Prawda o lasach, cz. 2, Normalizacja 1983 nr 12.
85. Wilgotne lasy równikowe i ich zatrata, Sylwan 1984 nr 3.
86. Wędrowki motyli, Problemy 1984 nr 10.
87. Czemu giną lasy? Sylwan 1985 nr 3.
88. Cywilizacyjne zniszczenie i zamieranie lasów, cz. 1, Przem. Pap. 1986 nr 10.
89. Cywilizacyjne zniszczenie i zamieranie lasów, cz. 2, Przem. pap. 1986 nr 12.
90. Zachować i ocalić lasy. Normalizacja 1986 nr 10.
91. O kryzysie środowiska, cz. 1, Przem. Pap. 1987 nr 3.
92. O kryzysie środowiska, cz. 2, Prz. Pap. 1987 nr 4.
93. Aby ocalić i zachować lasy, Sylwan 1987 nr 9.
94. Czynniki kryzysu ekologicznego. Cywilizacja współczesna a środowisko "pięć przed dwunastą", Sylwan 1988 nr 6.
95. Zwalczanie degradacji środowiska przyrodniczego sprawą najważniejszą, Normalizacja 1988 nr 3.
96. Niewłaściwe użytkowanie zasobów przyrody i degradacja środowiska w Polsce. Zagadnienia wybrane. Normalizacja 1989 nr 8.
97. Adam Lorec i jego epoka, Trybuna Leśnika 1990 nr 2.
98. Lasy a człowiek – znaczenie lasu dla ludzkości i jego główne zagrożenia, Sylwan 1991 nr 10.
99. Ze wspomnień o Adamie Lorecie, dyrektorze naczelnym Lasów Państwowych do drugiej wojny światowej, Echa Leśne, wrzesień 1992.